2025 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਨਾਲੋਂ 8% ਵੱਧ ਰਹੀ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ 2025 ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ ਆਮ ਰਹੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ (ਆਈ ਐਮ ਡੀ) ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੇਸ ਵਿੱਚ 937.2 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ ਦੌਰਾਨ 868.6 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ (ਐਲ ਪੀ ਏ) ਤੋਂ 8% ਵੱਧ ਹੈ। ਐਲ ਪੀ ਏ ਦੇ 19% ਤੋਂ -19% ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਆਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਈ ਐਮ ਡੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ, 2025 ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ 2001 ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ 1901 ਤੋਂ 38ਵੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ 2025 ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ 2024 ਦੀ ਇਸੇ ਮਿਆਦ ਦੇ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। 2024 ਦੌਰਾਨ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 934.8 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ। ਇਹ ਵੀ ਐਲ ਪੀ ਏ ਨਾਲੋਂ 8% ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨ ਉਪ-ਮੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੀਂਹ ਦੀ ਕਮੀ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ 1,089.9 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਮੀਂਹ ਪਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ ਦੌਰਾਨ ਆਮ 1367.3 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੇ ਨਾਲੋਂ 20% ਘੱਟ ਹੈ। 1901 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਦੂਸਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੈ।

ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ 747.9 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਮੀਂਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਆਮ 587.6 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੇ ਨਾਲੋਂ 27% ਵੱਧ ਹੈ। 2001 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ 1901 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਛੇਵੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੈ।

ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਆਮ 978.6 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 1,125.3 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਐਲ ਪੀ ਏ ਤੋਂ 15% ਵੱਧ ਹੈ।

ਦੱਖਣ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਭਾਰਤ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਐਲ ਪੀ ਏ ਨਾਲੋਂ 10% ਵੱਧ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ , ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਆਮ 716.2 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 787.4 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਹੈ।

ਮੌਨਸੂਨ ਦਾ ਮੱਖ ਖੇਤਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਮੌਸਮੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਐਲ ਪੀ ਏ ਨਾਲੋਂ 22% ਵੱਧ ਸੀ।

ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ 28 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਘੱਟ (ਆਮ ਨਾਲੋਂ 20-59% ਤੋਂ ਥੱਲੇ) ਪਿਆ ਜਦਕਿ 14 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੋਂ ਵੱਧ (ਆਮ ਨਾਲੋਂ 20-59% ਤੋਂ ਵੱਧ) ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ। ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਧ (ਆਮ ਨਾਲੋਂ 60% ਤੋਂ ਉੱਤੇ) ਮੀਂਹ ਪਿਆ।

ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 1544.3 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਕੀ ਆਮ 2,695.3 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਨਾਲੋਂ 43% ਘੱਟ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਅੱਠ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ (ਯੂਟੀ) ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਾਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

2023 ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ (ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ)

ਉਪਮੰਡਲ	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)
ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ	1,089.9	1,367.3	-20%
ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ	747.9	587.6	27%
ਮੱਧ ਭਾਰਤ	1,125.3	978	15%
ਦੱਖਣ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ	787.4	716.2	10%
ਪੂਰਾ ਭਾਰਤ	937.2	868.6	8%

ਸ੍ਰੋਤ: *ਭਾਰਤੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ (ਆਈ ਐਮ ਡੀ)*

ਖੇਤਰ-ਵਾਰ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ (ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ) 2023

ਖੇਤਰ: ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ

ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)	ਦਰਜਾ
ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	980.3	1,675.1	-41%	ਘੱਟ
ਅਸਾਮ	994.5	1,479.1	-33%	ਘੱਟ
ਮੇਘਾਲਿਆ	1,544.9	2,695.3	-43%	ਘੱਟ
ਨਾਗਾਲੈਂਡ	1,233.3	1,038.8	19	ਆਮ
ਮਣੀਪੁਰ	917.4	1,038.8	-12%	ਆਮ
ਮਿਜ਼ੋਰਮ	1,456.7	1,626.1	-10%	ਆਮ
ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ	1,397.8	1,391.1	0%	ਆਮ
ਸਿੱਕਿਮ	1,506.8	1,672.9	-10%	ਆਮ
ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ	1,354.2	1,344.2	1%	ਆਮ
ਝਾਰਖੰਡ	1,199.4	1,022.9	-17%	ਆਮ
ਬਿਹਾਰ	686.3	992.2	-31%	ਘੱਟ

ਖੇਤਰ: ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ				
ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)	ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)	ਦਰਜਾ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	700.8	746.2	-6%	ਆਮ
ਉੱਤਰਾਖੰਡ	1,420.2	1,162.7	22%	ਵੱਧ
ਹਰਿਆਣਾ	568.4	426	33%	ਵੱਧ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਯੂਟੀ)	958.8	844.9	13%	ਆਮ

ਦਿੱਲੀ	736.2	542.3	35%	ਵੱਧ
ਪੰਜਾਬ	621.8	439.8	41%	ਵੱਧ
ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	1,022.5	734.4	39%	ਵੱਧ
ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਯੂਟੀ)	705.2	549.1	28%	ਵੱਧ
ਲੱਦਾਖ (ਯੂਟੀ)	98.6	22.3	342%	ਬਹੁਤ ਵੱਧ
ਰਾਜਸਥਾਨ	713.9	435.6	64%	ਬਹੁਤ ਵੱਧ

ਖੇਤਰ: ਮੱਧ ਭਾਰਤ				
ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	**ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)**	**ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)**	**ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)**	**ਦਰਜਾ**
ਓਡੀਸ਼ਾ	1,154.6	1,150.2	0%	ਆਮ
ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	1,149.4	949.5	21%	ਵੱਧ
ਗੁਜਰਾਤ	891.2	711.9	25%	ਵੱਧ
ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ (ਯੂਟੀ)	2,924.5	2,206.5	33%	ਵੱਧ
ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ (ਯੂਟੀ)	3,036.9	3,007.7	1%	ਆਮ
ਗੋਆ	1,189.4	994.5	20%	ਵੱਧ
ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ	1,167.4	1,132.2	3%	ਆਮ

ਖੇਤਰ: ਦੱਖਣ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ

ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	**ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)**	**ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)**	**ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)**	**ਦਰਜਾ**
ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ (ਯੂਟੀ)	1,939.7	1,631.7	19%	ਆਮ
ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	553.3	521.6	6%	ਆਮ
ਤੇਲੰਗਾਨਾ	958.8	734.8	30%	ਵੱਧ
ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ	325,5	328.4	-1%	ਆਮ
ਪੁਡੂਚੇਰੀ (ਯੂਟੀ)	550.4	418	32%	ਵੱਧ
ਕਰਨਾਟਕ	948	831.8	14%	ਆਮ
ਕੇਰਲ	1,752.8	2,018.6	-13%	ਆਮ
ਲਕਸ਼ਦੀਪ (ਯੂਟੀ)	856.3	1,026.6	-17%	ਆਮ

ਪਿਛਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਬਾਰਿਸ਼ (ਜੂਨ-ਸਤੰਬਰ)

ਸਾਲ	**ਅਸਲ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)**	**ਆਮ (ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਵਿੱਚ)**	**ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ (ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿੱਚ)**
2024	934.8	868.6	8%
2023	820	868.6	-6%
2022	925	868.6	6%
2021	874.6	880.6	-1%
2020	957.6	880.6	+9%

ਸ੍ਰੋਤ: *ਭਾਰਤੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ (ਆਈ ਐਮ ਡੀ)*